

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination**March/April -2019 (New Course)****SANSKRIT P3: HITOPADESH-MITRALABH(ELECTIVE-1)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧(અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો: (૦૮)
- (૧) અપ તેન વ્યાધેન તણ્ડુલકણાન્ વિકીર્ય જાલં વિસીર્ણ મ્। સ ચ પ્રચ્છન્નો ભૂત્વા સ્થિતઃ। તસ્મિન્નેવ કાલે ચિત્રગ્રીવ નામા કપોતરાજઃ સપરિવારો વિયતિ વિસર્પસ્તાસ્તણ્ડુલેકણાનવલોકયામાસ। તતઃ કપોતરાજસ્તણ્ડુલેકણ લુબ્ધાન્ક - પોતાન પ્રત્યાહ કુતોડત્ર વિર્જનવને તણ્ડુલકણાનાં સંભવઃ। તન્નિરૂપ્યતાં તાવત્। ભદ્રમિદં ન પશ્યામિ। પ્રાયેણાનેન તણ્ડુલેકણલોભેમાસ્માભિરપિ તથા ભવિતલ્લ્યમ્।
- (૨) ગૃધ્રોડવદત્ - માર્જારો હિ માંસરૂચિઃ। પક્ષિશાવકાશ્પાત્ર નિવસન્તિ। તેનાહમેવં બ્રવામિ। તશ્ચાત્વા માર્જારો ભૂમિં સ્પૃષ્ટવા કર્ણૌ સ્મૃશતિ। બ્રૂતે ચ - મયા ધર્મશાસ્ત્ર શ્રુત્વા વીતરાગેણેદં દૂષ્કરં વ્રતં ચાન્દ્રાણન મધ્યવસિતમ્। પરસ્પવિવદમાનાનામપિ ધર્મશાસ્ત્રાણામ્ 'અહિંસો પરમો ધર્મઃ' ઇત્યત્રૈકમત્યમમ યત્ર:-
સર્વહિંસાનિવૃતાં યે નરાઃ સર્વસહાશ્રય ચે।
સર્વસ્યાશ્રયભૂતાશ્ચ તે નારાઃ સ્વર્ગગામિનઃ॥
- (૩) અસ્તિ ગૌડવિષયે કૌશામ્બી નામ નગરી। તસ્યાં ચન્દનદાસનામા વણિગ્ મહાધનો નિવસતિ। તેન પશ્ચિમે વયસિ વર્તમાનેન કામાધિષ્ઠિતચેતસા ધનદર્યાલ્લીલાવતી નામ વણિકપુત્રી પરિણીત। મા ચ મકરકેતોર્વિજયવૈજયન્ત્વીવ યૌવનવતી બભૂવ। સ ચ વૃદ્ધપતિસ્તસ્યાઃ સન્તોષાય નભાવત્। યતઃ -
શશિનીવ હિમાર્તાનાં ધર્મતાનાં ખાવિવ।
મનો ન રમતે સ્ત્રીણાં જરાજીર્ણેન્દ્રિયે પતૌ॥
- પ્રશ્ન-૧(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભે સહિત સમજાવો. (૦૬)
- (૧) જ્ઞાનં ભારઃ ક્રિયાં વિના।
(૨) અહિંસા પરમો ધર્મઃ।
(૩) ન સ્ત્રી સ્વાતન્ત્ર્યમર્હતિ।
(૪) અહો નિર્ધનતા સર્વાપદામાસ્પદમ્।
- પ્રશ્ન-૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૪)
અથવા
- પ્રશ્ન-૨ પ્રાણીકથાનું સ્વરૂપ દર્શાવી પ્રાણીકથાની વિશેષતાઓ વર્ણવો.
- પ્રશ્ન-૩ સાહિત્યકૃતિ તરીકે 'હિતોપદેશ' નું મૂલ્યાંકન કરો. (૧૪)
અથવા
- પ્રશ્ન-૩ ભારતીય કથા સાહિત્યમાં પંડિત વિષ્ણુશર્માના પ્રદાનનું મૂલ્યાંકન કરો.
- પ્રશ્ન-૪ કર્પૂરતિલક હાથીની કથાનો બોધ તમારા શબ્દો વર્ણવો. (૧૪)
અથવા
- પ્રશ્ન-૪ વાઘ અને લોભી મુસાફરની કથાનો બોધ નિરૂપો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) ધનપ્રશંસા।
(૨) મૃગશૃગાલયોઃ કથા।
(૩) સુપુત્રઃ અને કુપુત્ર
(૪) હિતોપદેશ શીર્ષકઃ।
